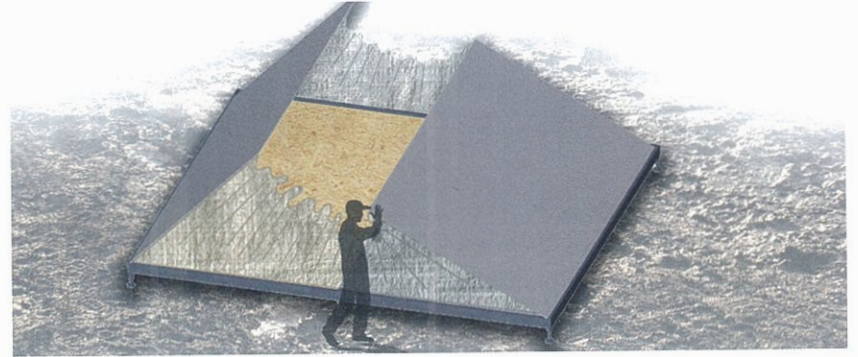
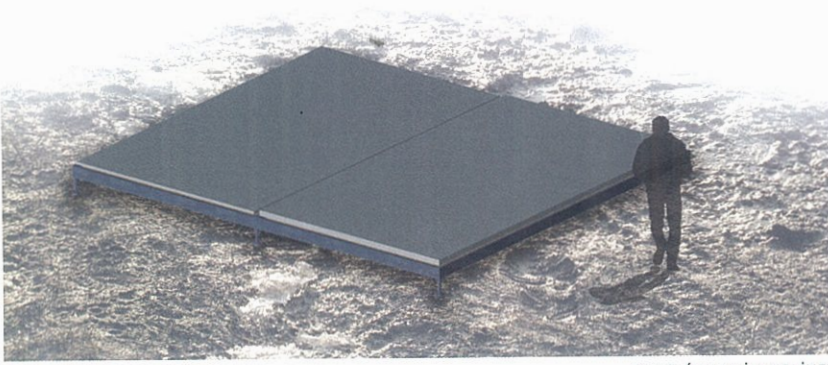
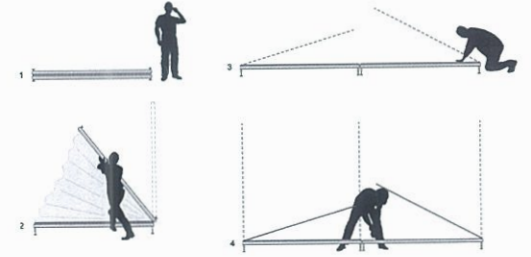
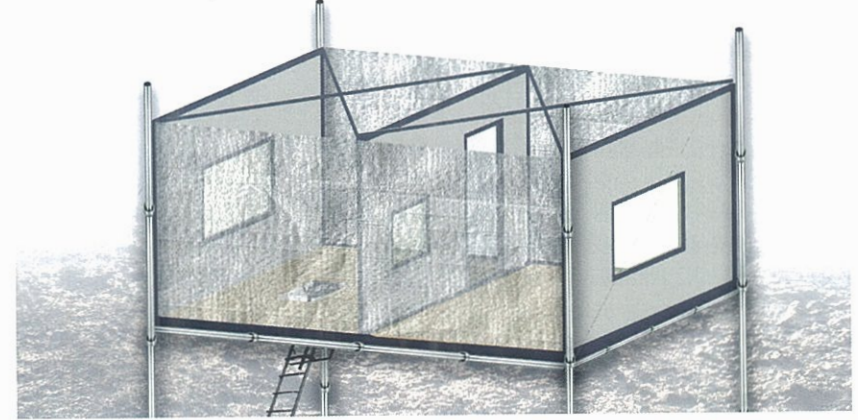
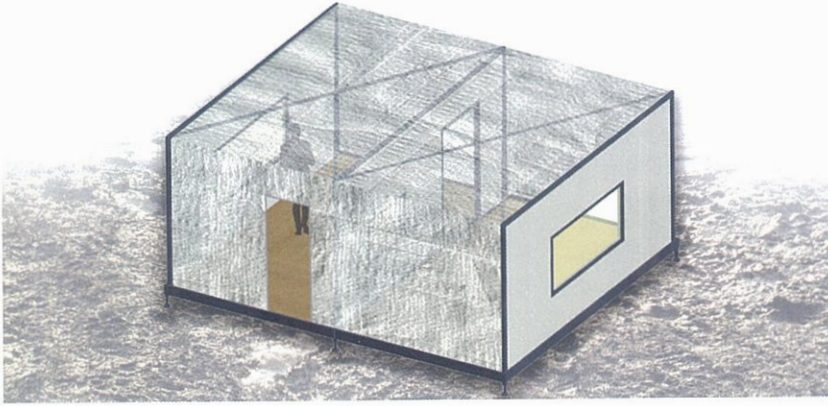

Mekansal Geçicilik Araştırmaları

BURSA MİMARLAR ODASI'NIN DAVETİYLE, ALPER DERİNBOĞAZ, SALİH KÜÇÜKTUNA, YELTA KÖM, AYHAN ABANOZCU, MURAT CELLAT, ŞEVKİ TOPÇU YÜRÜTÜCÜLÜĞÜNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN PALYATİF EV ATÖLYESİ, MEVSİMLİK İŞÇİLERİN BARINMA İHTİYACINA ÇÖZÜM ARADI.

FOLD (NERMİN VELİYEVA VE RUMEYSYA İREM BİLİCİ)

Alper Derinboğaz, Şevki Topçu ■
palyatif: fr. palliatif [sf.] Geçici olan.

Mimarlık faaliyetleri giderek daha sık bir biçimde “büyük ölçekler, büyük yatırımlar” gibi kelime gruplarıyla ilişkililiyor. Bu anlamda mimarlığın, mekan üretme düşüncesinin farklı hallerine odaklanmasının zorlaştığı bir dönemdeyiz. Mekan yaratma biçimlerinin çeşitliliği ve düşünce biçimlerinin zenginliğine rağmen mimarlık, pratikte giderek “bina” üretme disiplinine dönüşmeye başladı. Mesela mimarlık 16. yüzyıl Avrupası’nda mekan kavramı olarak dert edinmiş bir taş ustası veya ressamın farklı ölçeklerde ele aldığı bir sanat ve meslekti. Ancak tarih boyunca şapkaları ne kadar değişirse değişsin hizmet ettiği kesim, toplumun yüzde birini geçmedi.

Bu anlamda günümüzde de mimarlığın pek ilgilenmediği meselelerden birine bakmak istedik ve atölye kapsamında Bursa Mimarlar Odası’nın davetiyle

mevsimlik tarım işçileri barınma ve yaşam alanlarını konu edindik. Palyatif Ev, Mimarlar Odası başta olmak üzere Bursa’daki akademik odalar ve meslek odalarının yaptığı uzun soluklu bir çalışmanın üzerinde temellenen, mevsimlik işçilerin yaşam koşullarına dikkat çekmeyi ve çözüm üretmeyi hedefleyen bir proje olarak ortaya çıktı. 1-3 Ekim tarihleri arasında Alper Derinboğaz, Salih Küçüktuna, Yelta Köm, Ayhan Abanozcu, Murat Cellat ve Şevki Topçu’nun yürütücülüğünde, çeşitli okullardan mimarlık öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilen atölye çalışması ise Palyatif Ev projesinin ilk adımını oluşturdu.

Söz konusu tarım işçilerinin sayısı Türkiye’de 48 farklı ilde toplam altı buçuk milyon ve bunların yaklaşık yarısı 48 farklı ilde mevsimlik tarım işçisi olarak çalışıyor. Bu meslek için babadan oğula geçiyor diyebiliriz; çünkü her iki mevsimlik işçiden biri

doğduğu andan itibaren mevsimlik tarım için seyahat ediyor, çoğunun gelirleri de ulusal yoksulluk sınırının altında.

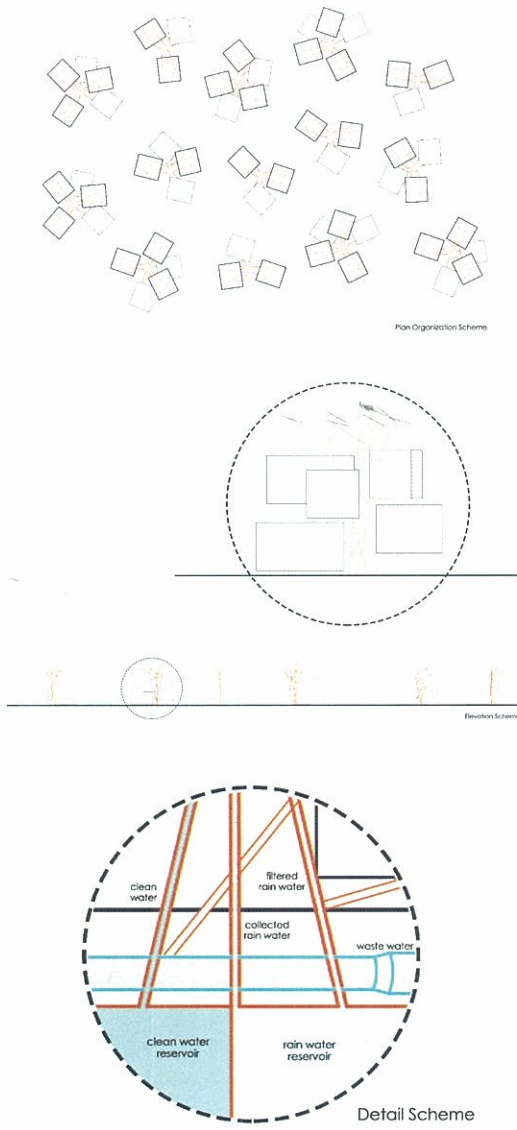
Atölye çalışması olarak, tasarım stratejileriyle mevcut koşullarını iyileştirmeye yönelik bir yol izledik. Alışageldiğimiz şekilde bir müşteri durumunun ve bütçenin olmadığı bu durumda, mekan kurmanın da alışılmışın dışındaki yöntemlerini düşünmek gerekiyor. Bu koşullarda fiziksel elemanlar kullanmadan tanımlanan mekansal sınırlar, altyapısal koşullar ve noktasal müdahaleler öncelik kazandı.

Mekan yaratma yetisi anlamında kamp çadırı ve kamp ateşi arasındaki ilişki bizim için çözüm stratejilerinden biri oldu. Bir kamp çadırının tanımladığı fiziksel sınırlar içerisine sığdıramayacak kadar insan, kamp ateşi etrafında toplanıp çok daha kuvvetli bir mekan duygusu içerisinde

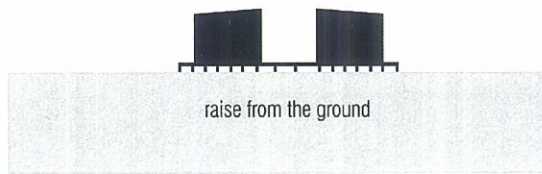
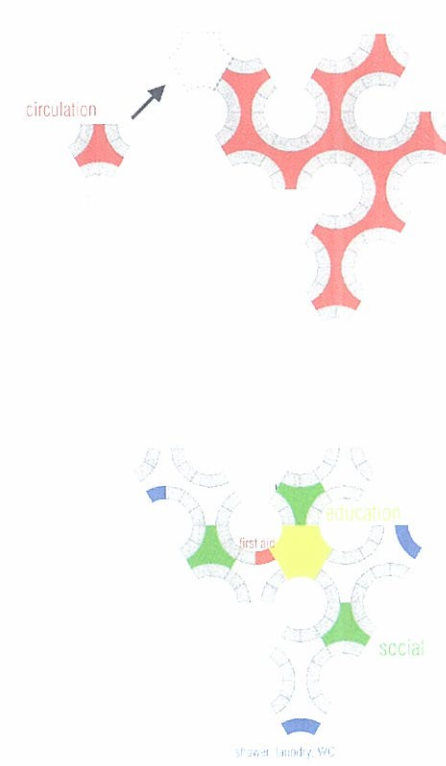
yer alabilir ve bu mekan fiziksel kurucuların yokluğuna rağmen nitelik açısından tasarlanmış bir mekandan çok daha fazlasını sunabilir.

Öte yandan tarım işçilerinin yaşam alanları olan kamp alanları ne kadar elverişsiz ve geçici olsa da “yer” edinme ve mülkiyet ilişkileri her zaman söz konusu. Hak sahipliği açısından özel mülkiyet ya da hazine arazileri olarak nitelendirilen alanlar üzerinde kurulan kamplarda, tarım işçileri mevcudiyetlerini oluşturma ve mesken edinme biçimi olarak kurulumunu kendilerinin gerçekleştirdiği geçici strüktürleri kullanıyor, bazı durumlarda bu strüktürleri yine geçici olan mevsimlik bitkilerle dönüştürüyorlar.

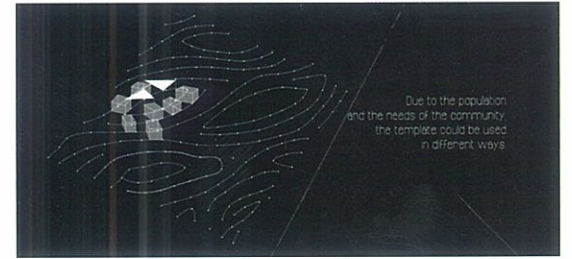
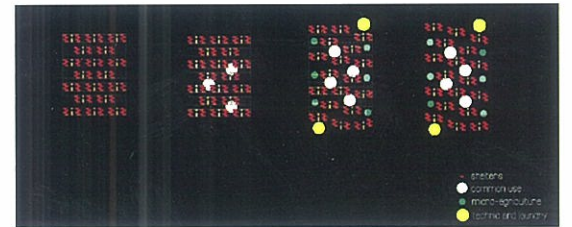
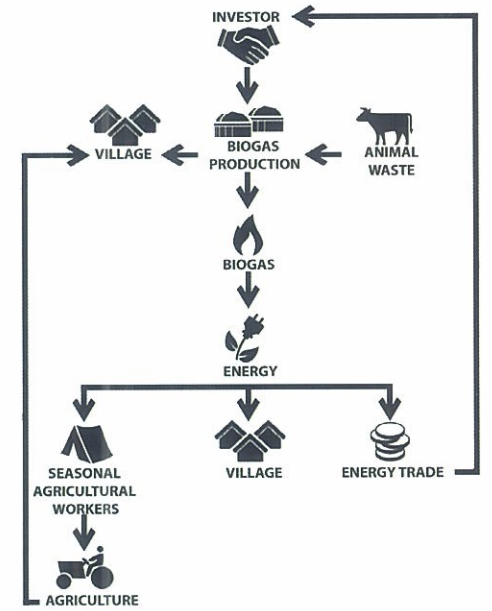
Tarımın yoğun olduğu Karacabey ve Mustafakemalpaşa bölgeleri üzerine çalıştık. Bu bölgelerde yer alan kamplarda yaşamını devam ettirmek durumunda bırakılan mevsimlik tarım işçilerinin konaklama koşulları, çeşitli

ENERJİ ETKİN AĞ (DAMLA SOYSEVEN, İREM NUR TOKUROĞLU)

ALLE (YONCA ÖZÜAĞ, SERKAN ATEŞ VE DERYA GEDİK)

PARÇA/BÜTÜN (SİNEM GÖRÜCÜ, RABİA DEMİR, BARAN YILDIZ)

meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanan raporlarla belgelenmişti. Bu raporlarda işaret edilen sorunlar ve yapılan kamp ziyaretleri sonrasında katılımcıların her birinin etkin rol aldığı, müşterek bilginin omurgasının olduğu kolektif tartışma; bir buçuk gün gibi kısa bir sürede çözüm üretilmesi gereken karmaşık problemleri tanımlamak, kategorize etmek ve belirli noktalarda konuyu problematik bağlamın yarattığı ağır gerçeklikten koparıp farklı ölçeklerdeki potansiyelleri ortaya çıkarmak açısından kilit rol oynadı. Barınma sorunu olarak tanımlanmaya alışılmış problemin aslında bir altyapı problemi olduğu; geçicilik / kalıcılık dikotomisinin yerli insanlarla “göçebe” konumundaki mevsimlik tarım işçileri arasındaki sosyal gerilimler üzerindeki etkisi, tartışmalarda öne çıkan başlıklar arasındaydı.

Tartışma / akıl yürütme sonrasında her grup, ortadaki düşünce kümesinin bir

köşesinden yakalayıp üzerinde çalıştığı konuyu yürütücülerin yorumlarının işbirliğiyle geliştirmeye başladı. Kısıtlı sürenin ve birlikte üretmenin, yaratıcılık ve ürünlerin niteliği üzerindeki etkisi kayda değerdi.

Bir başka önemli nokta aynı konu üzerinde çalışan dört farklı grubun birbiriyle etkileşerek özgün kalmayı başarabilmesiydi. Ürünler üzerinden okunabileceği gibi hepsi birlikte soruna bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşırken her birinin kullandığı araçlar ve yöntemler onları özgün kılıyor.

Sinem Görücü, Rabia Demir ve Baran Yıldız'ın önerisi, konunun sosyal boyutunu ele alarak kamp alanlarının düzensiz ve problematik organizasyonuna çözüm olarak ön tanımlı (konumu ve boyutlarıyla) strüktürel elemanlarla çeşitli bölgeler (ortak alanlar, barınak alanları vs.) tanımlamayı öngörüyor. Mevcut düzen problemlerine esnek / ucu açık bir

çözüm getirirken kullandığı yöntemle parça / bütün ve “field” / “object” kavramlarına çağdaş bir bakış açısıyla yaklaşıyor.

Yonca Özüağ, Serkan Ateş ve Derya Gedik; Alle isimli önerilerinde ortak yaşam kültürünü devam ettirebilmek adına belirli sayıda barınaktan oluşan, birbirine eklenilebilir üniteler öneriyor. Çocuklar özelinden soruna dikkat çekip hizmet birimlerinin mekansal karşılıkları için ünitelerin bir araya gelişlerindeki geometrik arakesitlerden faydalaniyor.

Damla Soyseven ve İrem Nur Tokuroğlu'nun “Enerji Etkin Ağ” (Energy Active Network) önerisi düşünce kümesinden altyapı sorununu çekip çıkarıyor ve tarım alanlarından oluşan peyzajda dört mevsim duran, sabit altyapı strüktürleri öneriyor. Bu strüktürler hasat sezonunda barınakların düşeyde konumlanmasına olanak sağlayarak zengin mahremiyet

düzlemleri sunarken sezon dışında da yerli halkın enerji ihtiyacına katkı sağlayıp yağmur suyundan faydalanmalarına imkan tanıyor.

Nermin Veliyeva ve Rumeysa İrem Bilici, Fold adını verdikleri önerilerinde barınakların her sezonda taşınıp geri götürülmesi ile ilgili oluşan lojistik sorununa çözüm getirebilmek adına standart araç ölçülerine göre boyutlandırılmış barınak birimleri tasarladılar. Bu birimlerin tarım işçileri tarafından hızlıca kurulabilmesi, katlanıp taşınabilmesi önemli tasarım girdileri arasındaydı.

Bütün bu üretimler 3 Ekim tarihinde Uluslararası Bursa Mimarlık ve Yaşam Kongresi'nde farklı disiplin ve sektörlerden katılımcılara sunuldu ve olumlu geri dönüşler alındı. Mevsimlik işçi sorununa gerçek anlamda çözüm oluşturabilmek için hali hazırda Mimarlar Odasının Bursa Belediyesi ile yaptığı çalışmalara katkıda bulunuyoruz.